

22 Σεπτεμβρίου 2020

Μέγας Βασίλειος: Άμα συνηθίσει κανείς στα αμαρτωλά λόγια, περνά και στα αμαρτωλά έργα!

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία / Απαύγασμα πατερικής Σοφίας](#)

Μέγας Βασίλειος.

Μεγάλου Βασιλείου, Προς τους νέους, πώς να ωφελούνται από τα ελληνικά γράμματα (β' μέρος)

Συνέχεια από εδώ: <http://www.diakonima.gr/?p=512928>

Οι καρποί και το φύλλωμα

Αν οι δυο διδασκαλίες [χριστιανική και αρχαιοελληνική] έχουν κάποια συγγένεια, θα ήταν ωφέλιμη η γνώση και των δυο. Αλλά έχουν και μεγάλη διαφορά. Γι' αυτό, αν τις βάλουμε τη μια πλάι στην άλλη και τις συγκρίνουμε, θα δούμε καθαρά ότι η μια υπερέχει της άλλης.

Με τι όμως να τις παρομοιάσουμε, ώστε να δώσουμε μια πετυχημένη εικόνα τους; Η κύρια αξία του φυτού είναι το ότι κάνει καρπούς. Αλλά και τα φύλλα του προσφέρουν ένα στόλισμα, καθώς παίζουν κάτω από την πνοή του αέρα γύρω στους κλάδους.

Κάτι ανάλογο γίνεται και στην ψυχή. Ο καρπός της, η αξία της είναι η αλήθεια. Είναι όμως ωραίο πράγμα να την τριγυρίζει κι η κοσμική σοφία, σαν φυλλωσιά, που σκεπάζει όμορφα τους καρπούς.

Αυτό συνέβη με τον μεγάλο Μωυσή, τον περιβόητο για τη σοφία του, καθώς

αναφέρει η παράδοση. Πρώτα -λένε- γύμνασε τον νου του στις επιστήμες της αρχαίας Αιγύπτου κι ύστερα σίμωσε για να δει τον αληθινό Θεό.

Παρόμοιο συνέβη και με τον σοφό Δανιήλ, αιώνες αργότερα. Πρώτα διδάχθηκε στη Βαβυλώνα τη σοφία των Χαλδαίων κι ύστερα έπεσε στη σπουδή της θείας διδασκαλίας.

Η πέτρα στο αλφάδι

Αρκετά σας εξήγησα το ότι αυτά τα κοσμικά μαθήματα δεν είναι ανώφελα για την ψυχή. Ας έλθουμε τώρα να δούμε και το πώς πρέπει να τα αφομοιώνετε.

Ας αρχίσουμε από τα πολύμορφα έργα των ποιητών. Δεν πρέπει να δίνετε σημασία σε όλα, χωρίς εξαίρεση, τα διδάγματά τους. Όταν σας εξιστορούν κατορθώματα ή σας εκθέτουν λόγια καλών ανθρώπων, να τα δέχεστε με αγάπη, να κοιτάτε να τους μιμηθήτε, να τους μοιάσετε, όσο μπορείτε.

Όταν όμως φέρνουν στη μέση κακούς ανθρώπους, πρέπει να αποφεύγετε τις τέτοιες εικόνες, φράζοντας τ' αυτιά σας όπως ο Οδυσσέας, που, καθώς διηγείται ο Όμηρος, ήθελε ν' αποφύγει τη μελωδία των Σειρήνων.

Γιατί; Διότι άμα συνηθίσει κανείς στα αμαρτωλά λόγια, περνά και στα αμαρτωλά έργα. Γι' αυτό, λοιπόν, πρέπει με κάθε τρόπο να προφυλάσσουμε την ψυχή μας. Γιατί υπάρχει κίνδυνος, μαζί με τη γλύκα των λόγων να πάρουμε μέσα μας και κάτι θανάσιμο, χωρίς να το καταλάβουμε.

Είναι μέλι, που έχει και δηλητήριο. Δεν θα επαινέσουμε, έτσι, τους ποιητές, όταν παριστάνουν ανθρώπους που ασεβούν, που εμπαίζουν, που παραδίνονται στην ακολασία, που παρασύρονται από το πιτό, ούτε όταν περιορίζουν την ευτυχία σε πλούσια τραπέζια και σε άσεμνα τραγούδια.

Και δεν θα δώσουμε καμιά σημασία, όταν κάνουν λόγο για θεούς και μας λένε ότι οι θεοί αυτοί είναι πολλοί κι αλληλομισούνται. Γιατί, καθώς ξέρετε, οι ψεύτικοι θεοί της ειδωλολατρίας πολεμάνε ο αδελφός τον αδελφό κι ο πατέρας τα παιδιά του κι εκείνα τους γονείς τους, με υποουλότητα.

Θ' αφήσουμε στους ανθρώπους του θεάτρου τις μοιχείες των θεών, τους έρωτές τους, τις ασύστολες σαρκικές τους σχέσεις και προ παντός του μεγαλύτερου απ' όλους θεού Δία, όπως λέγουν αυτοί. Είναι πράγματα όλα αυτά, που και για τα ζώα αν τα έλεγε κανείς θα κοκκίνιζε. Τα ίδια έχω να πω και για τους πεζογράφους και μάλιστα όταν γράφουν για να διασκεδάσουν.

Επίσης δεν θα μιμηθούμε τους ρήτορες των δικαστηρίων, που η τέχνη τους είναι το ψέμα. Γιατί το ψέμα δεν είναι ωφέλιμο ούτε στα δικαστήρια ούτε πουθενά αλλού, μια και προτιμήσαμε, σαν χριστιανοί, τον σωστό κι αληθινό δρόμο της ζωής και το Ευαγγέλιο μας προστάζει να μη καταφεύγουμε στα δικαστήρια.

Απ' όσα μας διδάσκουν οι παρά πάνω, θα διαλέγουμε και θα παίρνουμε μονάχα ό,τι είναι έπαινος της αρετής και κατάκριση της κακίας. Για τον άνθρωπο και τ' άλλα ζώα, τα λουλούδια είναι καλά μονάχα για το άρωμα τους και το χρώμα τους. Για τις μέλισσες όμως, υπάρχει σ' αυτά και κάτι άλλο: το μέλι.

Έτσι κι εδώ. Όσοι στα συγγράμματα των αρχαίων Ελλήνων δεν αναζητούν μονάχα τη γλύκα και τη χάρη του λόγου, μπορούν ν' αποκομίσουν και κάποια ωφέλεια για την ψυχή.

Πρέπει, λοιπόν, αυτά τα συγγράμματα να τα σπουδάζουμε ακολουθώντας το παράδειγμα των μελισσών. Οι μέλισσες δεν πετάνε σε όλα τα λουλούδια με τον ίδιο τρόπο. Κι όπου καθίσουν, δεν κοιτάνε να τα πάρουν όλα. Παίρνουν μονάχα όσο χρειάζεται στη δουλειά τους και το υπόλοιπο το παρατούν και φεύγουν.

Έτσι κι εμείς, αν είμαστε φρόνιμοι θα πάρουμε απ' αυτά τα κείμενα ό,τι συγγενεύει με την αλήθεια και μας χρειάζεται και τα υπόλοιπα θα τα αφήσουμε πίσω μας. Κι όπως, κόβοντας το τριαντάφυλλο, αποφεύγουμε τ' αγκάθια της τριανταφυλλιάς, έτσι κι από τα κείμενα αυτά θα πάρουμε ό,τι είναι χρήσιμο και θα φυλάξουμε τον εαυτό μας απ' ό,τι είναι επιζήμιο.

Από την πρώτη, λοιπόν, στιγμή πρέπει να εξετάζουμε τα διδάγματα χωριστά και να τα προσαρμόσουμε στον σκοπό μας, φέρνοντας, κατά τη δωρική παροιμία τη σχετική με τους κτίστες, την πέτρα στο αλφάδι.

Απόσπασμα από τον λόγο του Μεγάλου Βασιλείου, «Προς τους νέους, πώς να ωφελούνται από τα ελληνικά γράμματα», σε απόδοση στη Νεοελληνική του Βασιλείου Μουστάκη, έκδοση Αποστολικής Διακονίας της Εκκλησίας της Ελλάδος.